

*к.е.н., доцент Закревська Л.М.
доцент кафедри економіки і права
Національний університет харчових технологій
E-mail: mnrk_nuxt@mail.ru*

ФОРМУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНО ІНТЕГРОВАНОЇ МОДЕЛІ В АПК

На сучасному етапі економічного розвитку в агропромисловому комплексі України відбуваються динамічні інтеграційні процеси, які призводять до переформатування ринку, появи мегаутворень, компаній-лідерів в певних їх сегментах. Серед профільних агрохолдингів цікавими для дослідження, на наш погляд, є компанії з горизонтально та вертикально інтегрованими бізнес-моделями.

Під горизонтальною інтеграцією розуміють об'єднання та організаційно-економічну взаємодію підприємств однієї або декількох галузей, які виробляють однорідну продукцію або виконують різні операції з її виробництва. При вертикальній інтеграції відбувається міжгалузеве кооперування підприємств різних галузей економіки. Перевага вертикальної інтеграції в АПК полягає в тому, що відбувається поєднання суб'єктів господарювання з виробництва сільськогосподарської продукції, переробних підприємств, транспортних організацій, а також підприємств по зберіганню і збуту продукції, що дає можливість спрямовувати діяльність на забезпечення максимального кінцевого результату [1, с. 38].

Яскравим прикладом формування дієвої інтеграційної моделі є бізнес-модель ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП). Вона є вертикально інтегрованою системою, яка послідовно включає в себе наступні бізнес-процеси: вирощування курей (від яйця до дорослого птаха); забезпечення їх комбікормом, виготовленим, в основному, з власного вирощеного зерна; доставка продукції до точки продажу власним автотранспортом (вантажівками-рефрижераторами) та реалізація готової продукції через основні канали збуту

(мережа брендovих магазинів, супермаркетів та HoReCa). Завдяки цьому компанія може контролювати якість на кожному етапі виробництва, повною мірою забезпечувати попит, встановлювати конкурентний рівень цін, бути захищеною від несприятливих умов ринку, наприклад, від коливання вартості зернових культур.

Вертикальна інтеграція бізнесу гарантує МХП стабільно високі стандарти якості, а також контроль над собівартістю кінцевої продукції завдяки великим масштабам виробництва, що особливо важливо в сучасних ринкових умовах з огляду на скрутне фінансове положення, у якому перебуває економіка України. З огляду на ріст виробництва курятини МХП планує і надалі самостійно забезпечувати себе основними інгредієнтами (кукурудзою, пшеницею, соняшником, соєю), необхідними для виробництва комбікормів. Компанія також продовжує знаходити додаткові способи використання відходів виробництва. Згідно офіційних даних МХП, 32% лушпиння соняшнику підприємство використовує для підстилки в пташниках і як паливо для отримання парової енергії на власних комбікормових заводах [2].

МХП також використовує курячий послід у якості добрива для вирощування зернових та покриває власні потреби у теплі та електроенергії завдяки запуску біогазової станції на птахофабриці «Оріль-Лідер» (перша в Європі біогазова станція потужності 5 МВт й такого рівня технологій, що працює на курячому посліді та відходах птахофабрики (Дніпропетровська обл.). Таким чином, птахофабрика одержує біогаз і очищені екологічно безпечні біодобрива.

У подальшому компанія планує підвищувати свій рівень енергонезалежності.

Компанія «Миронівський хлібопродукт» включає наступні структурні одиниці [2]:

- 1) 5 підприємств, що вирощують та переробляють продукцію рослинництва;
- 2) 4 підприємства, що займаються виробництвом комбікормів;

- 3) 2 елеватори;
- 4) 2 птахофабрики, де вирощують поголів'я курчат-бройлерів;
- 5) 5 птахофабрик для виробництва м'яса курчат-бройлерів;
- 6) 4 підприємства, що займаються м'ясопереробкою та виробництвом м'ясних напівфабрикатів;
- 7) 3 підприємства сільськогосподарського спрямування.

Як показав аналіз організаційної структури МХП, в 2014 р. до складу ПАТ «Миронівський хлібопродукт» входило 53 суб'єкти господарювання з філіями та відокремленими підрозділами. Чисельність працівників складає близько 30 тис. чол.

Основними напрямками діяльності МХП є: птахівництво та суміжні виробництва (виробництво охолодженої курятини, готових заморожених продуктів, соняшникової олії); рослинництво (вирощування кукурудзи, соняшника, пшениці та рапсу); інша сільськогосподарська діяльність (виробництво свіжої яловичини преміум-класу, фуа-гра, ковбасних виробів та копченостей, фруктів).

Компанія "Миронівський хлібопродукт" є лідером на ринку промислового виробництва курячого м'яса. За даними 2014 року, вона охоплювала 50% цього ринку, а її основний бренд – «Наша Ряба» – досягнув найвищого рівня впізнаваності серед споживачів (близько 100%). Члени фастфуд-індустрії, ресторани швидкого харчування KFC (Kentucky Fried Chicken) та український фастфуд «Крила» зі схожим меню закупають продукцію для своєї мережі на Миронівському МПЗ «Легко» [2].

Частка МХП у загального споживанні м'яса птиці у 2014 році досягла 35%, проти 33% у 2013 р. Майже 40% продукції (свіжої курятини) реалізовується через франчайзингову мережу, яка розширюється з кожним роком. Значну частку в реалізації основної продукції займають великі супермаркети.

В кінці 2012 року було введено в експлуатацію першу чергу Вінницької птахофабрики, яка у 2018 році вийде на повну потужність – 440 000 тонн м'яса

птиці і стане однією з найбільших у Європі та найефективніших птахофабрик у світі.

Таким чином, можна зробити висновки, що з моменту заснування МХП попит на м'ясну продукцію зростає з кожним роком. Застосувавши у своїй діяльності вертикально інтегровану модель, підприємство постійно нарощує свої виробничі потужності, збільшує попит та гарантовано знайде свого споживача і на європейському просторі. З великою вірогідністю можна спрогнозувати, що найбільш конкурентоспроможними в сучасних ринковим умовах будуть підприємства, що запровадять у своїй діяльності сучасні інтегровані бізнес-моделі.

Список використаної літератури

1. Покотиленко Р. Проблеми розвитку аграрного сектору в Україні // Р. Покотиленко / Економіка України. – 2008. – № 9. – С. 35-48.
2. Офіційний сайт ПАТ «Миронівський хлібопродукт». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mhp.com.ua>.